

Skoro nie można się cofnąć, trzeba znaleźć najlepszy sposób, by pójść naprzód. (Paulo Coelho)

Umiejętność komunikowania się jest jedną z podstawowych i bardzo ważnych funkcji społecznych człowieka. Pozwala nawiązywać więzi z innymi ludźmi. Proces komunikowania się zawiera w sobie aspekt czynny i bierny, tak więc jest zjawiskiem interpersonalnym - wymaga zatem udziału w nim zarówno nadawcy, jak i odbiorcy. Znanych jest wiele wspomagających i alternatywnych sposobów komunikowania się, stwarzających dziecku warunki do ekspresji potrzeb, dokonywania wyborów, ?prowadzenia rozmowy? takich jak:

- Sygnały płynące z ciała ? rytm serca, oddech, wyraz oczu, mimika, potliwość, napięcie mięśniowe, nieartykułowane dźwięki;
- System piktogramy - system komunikacji znakowo-obrazkowej, czarne tło, biała figura;
- Symbole pcs - system przeznaczony w szczególności dla osób z porażeniem mózgowym, autyzmem;
- Makaton - systemu gestów makaton używa się w pracy z osobami, które posługują się mową w niewielkim stopniu lub wcale i mają niską zdolność rozumienia wypowiedzi słownych;
- Metoda gestów naturalnych ? zestaw bardzo prostych gestów, opisujących czynność lub przedmiot.

Wybór metod komunikacji alternatywnej i wspomagającej zależy od:

- Możliwości fizycznych: sprawności ruchowej, manualnej, napięcia mięśniowego, możliwości wskazywania znaków, wykonywania gestów, stanu wzroku, słuchu;
- Możliwości intelektualnych: pamięci, percepcji, myślenia, uwagi, funkcji symbolicznych;
- Motywacji i emocji, inicjatywy i reakcji na bycie zrozumianym lub nie;
- Środowiska dziecka ? partnerów w komunikowaniu się: rodziny, rówieśników, nauczycieli, terapeutów.

Moja praca z dzieciakami polega na ?nadzwyczajnym komunikowaniu się? między mną i moim ?nadzwyczajnym? pacjentem. Wczesna interwencja jest wstępem do nauki mówienia obrazkami i do socjalizacji dzieci. W swojej pracy z dziećmi z mpdz do komunikacji najczęściej

wykorzystuję system komunikacji znakowo-obrazkowej, symbole psc oraz komunikator mowy. Komunikator mowy jest to urządzenie, które umożliwia nagranie od jednego do wielu komunikatów (wiadomości). Dzięki nagranym komunikatom umożliwiamy dzieciom bezpośredni kontakt z nami, mogą nam powiedzieć, czego w danej chwili potrzebują, między innymi z zakresu samoobsługi: ?*chcę jeść, pić*?, ?*chcę odpocząć*?. Symbole psc pozwalają nam na przeprowadzenie rozmowy z dzieckiem w każdym charakterze, na każdy temat. Ważna jest ilość symboli psc - im więcej zna ich dziecko, tym rozmowy są o wiele prostsze, bardziej zwięzłe i konkretne.

Przychodzi taki czas, że dochodzi się do perfekcji komunikacji symbolami psc, które ułatwiają nam, a najbardziej dzieciakom, komunikowanie się, oczywiście zależy to w dużej mierze od predyspozycji dziecka. Dzięki takim symbolom, komunikatorom możliwości dziecka są olbrzymie. Dziecko nie musi wypowiadać spójnych zdań, dzięki psc-om możemy się doskonale porozumiewać, my po prostu prowadzimy wspólny dialog: ja mówię, a dziecko odpowiada mi symbolami, piktogramami i odwrotnie. Nie ma ograniczeń!

Hanka jest dziewczynką, która świetnie sobie radzi w tym temacie. Początki były trudne, musiałyśmy się siebie nawzajem nauczyć jak wprowadzić komunikator, symbole psc i piktogramy do naszych wspólnych zajęć. Udało się i to bardzo szybko. Hanka od razu polubiła pracę z komunikatorem. Prawidłowo odpowiada na zadawane jej pytania, oczywiście potrzebuje czasu na udzielenie odpowiedzi, ze względu na duże zaburzenia w jej aparacie ruchu. Uwielbia komunikowanie się poprzez obrazki - ja zadaję jej konkretne pytania, a Hanna konkretnie odpowiada. Są oczywiście sytuacje, kiedy to Hanka mówi o swoich zachciankach, co w danej chwili chce robić, na co ma ochotę; oczywiście nie jest to takie proste, ale metodą prób i błędów staramy się dążyć do perfekcji. Są momenty, w których nasza rozmowa jest spójna, wspólna i obie wiemy, o czym chcemy dyskutować. Takie chwile zbliżają nas do siebie, pojawia się uśmiech na naszych twarzach, tak, to jest krok do przodu, rozumiemy się, potrafimy ze sobą ?rozmawiać?.

Zachęcam wszystkich rodziców do współpracy z dziećmi, dzieciaki potrzebują konkretnego komunikowania się, a dzięki symbolom psc, piktogramom, komunikatorom ułatwiamy im to i zapewniamy spokój emocjonalny. Dajmy im szansę na pokazanie swoich emocji w różnych sytuacjach dnia codziennego.

Patrycja Ciupa - Fizjoterapeuta, Oligofrenopedagog